

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
Самагалтайская средняя общеобразовательная школа №2
МР «Тес-Хемский кожуун РТ»

«РАССМОТРЕНО»

Руководитель ШМО

Р.С. Коданмай /Коданмай Р.С./

Протокол заседания

ШМО № 1

«23» августа 2023г

«СОГЛАСОВАНО»

Заместитель директора

по УВР:

У.С. Намзырай /Намзырай У.С./

«25» августа 2023г

«УТВЕРЖДАЮ»

Директор школы:

А.Д. Намзырай /Намзырай А.Д./

Приказ № 125

«25» августа 2023г

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
ПО ПРЕДМЕТУ «РОДНОЙ ЯЗЫК»

Класс: 11

Количество часов в год: 68 ч.

Количество часов в неделю: 2 ч.

Составитель:

А.М. Тургун

Предмет родной язык и лит.

МБОУ Самагалтайская СОШ №2

Квалификационная категория высшая

Тайылбыр бижик

Кижиниң төрөөн дылы - чүгле ооң иезиниң дылы эвес, ол дылга чугаалап турар бүгү чоннуң дылы. Дыл тускай аймак-сөөк улустуң нация болурунуң база бир кол демдээ болбушаан, бүгү национал культураның үндезини болур. Дылда чоннуң бүгү-ле байлаа сиңниккен. Сайзыраңгай, хөй функциялыг дыл кижилерниң мөзүлүг, чаагай сеткилдиг, келир үеге бүзүрелдиг кылдыр кижизиттинеринге улуг ужур-дузалыг. Ынчангаш тыва чоннуң, тыва школачыларның кол сорулгазы болза төрөөн дылды шингээдиң ап, ону камнап, байыдып, аңаа чоргаарланып, янзы-бүрү бокталдырыышкындан чайладып, арыг эдилээри болур.

Ындыг болганда, школачыларның төрөөн чугаазын сайзырадыр, оларның төрөөн дылының сүзүүн-байлаан шингээдиң, өөренип алырынга оларны амыдыралга белеткээр талазы-биле деткимче көргүзери кол сорулга бооп турар. Ажылчын программа 10-11 класстарның тыва дыл программасынга даянган.

Программаның ады болгаш авторлары:

- 1. 11-ги класстың тыва дыл программасын Тыва Республиканың ниити өөредилгезиниң күрүне стандартының национал-девискээр кезээнге дүүштүр Күрүнениң Федералдыг өөредилге стандарттарының негелделери-биле тургускан.**
- 2. Куулар К.Б., Сарыглар Ч.А., Шаалы А.С. Ниити өөредилге черлериниң 10-11-ги класстарга тыва дылды өөредир чижек Программасынга даянган (2021 чыл).**

Өөредилге ному:

Авторлары: А.К. Ойдан-оол, Б.К.Ондар, К.Б.Доржу, Е.М.Куулар.Тыва дыл. 10-11 класс, ниити өөредилге черлеринге. Кызыл 2007ч. –1-ги үндүрүлгези, 272 арынныг.

Тыва дылды өөредириниң сорулгалары:

• Өөредиглиг:

— өөреникчилерге лексика, фонетика, сөс чогаадылгазы, грамматика (морфология болгаш синтаксис), стилистика аймаандан тодаргай билиглерни бээр, алган билиглерни практика кырынга ажыглап билириниң мергежилдерин болгаш чаңчылдарын хевирлээр;

— шын бижиириниң болгаш бижик демдектерин салырының быжыг чаңчылдарын бээр;

— теория талазы-биле алган билиглеринге даянып, программа негелдезинге дүүштүр боттарының бодалдарын аас болгаш бижимел-биле харылзаалыг илередириниң мергежилдери-биле чепсеглээр;

— өөреникчилерни литературлуг дылдың нормаларынга чаңчыктырар, оларның сөс курлавырын байыдар болгаш чугаазының культуразын бедидер;

— өөреникчилерни ниитилел амыдыралыңга дылдың ужур-дузазының, хөгжүлдезиниң дугайында база тыва дылдың өске дылдарның аразында туружунун дугайында бөдүүн билиглер-биле таныштырар;

Сайзырадылгалыг:

- оларның логиктиг боданыышкын болгаш чугаазын сайзырадыр;
- өөреникчилерни боттары боданып өөрениринге чаңчыктырар;
- шын, медреселдиг, аяңныг номчуурунун мергежилдерин сайзырадыр;

Кижизидилгелиг:

- төрөөн дылыңга камныг болгаш хандыкшылдыг болуруңга кижизидер, дылдың байлаан шиңгээдип алыруңга өөреникчилерниң сонuurгалын күштелдирер;
- өөреникчилерни патриотизмниң болгаш интернационализмниң ёзузунга кижизидер, оларның материалисчи үзел-бодалдарын хевирлээр;
- ном болгаш билиглерниң өске-даа үндезиннери-биле ажылдаарыңга өөреникчилерни чаңчыктырар;
- төрөөн дыл кичээлдерин өөреникчилерниң мөзү-шынар, күш-ажыл болгаш эстетика талазы-биле кижизидилгезин боттандыруруңга бүрүнү-биле ажылгаар;
- өөреникчилерни харыысалгалыг болуруңга, өөредилгениң болгаш күш-ажылдың сагылга-чурумун сагыруңга кижизидер.

Тыва дыл башкылаарының кол ажыл үгланыышкыны:

1. Өөреникчилерни медреселдии-биле шын номчуур, бижиир болгаш чугаалаарыңга өөредири; Оларга төрөөн дыл болгаш чогаал талазы-биле эге билиглерни бээри;
2. Өөреникчилерни ном-биле ажылдаарыңга чаңчыктырар болгаш оларның дылга сонuurгалын, номчулгаже болгаш билиглерже чүткүлдүүн хайныктырары;
3. Өөреникчилерниң мораль болгаш эстетика талазы-биле кижизидери;
4. Өөренип таныыр чүүлдерин сайгарып, бөлүктөп, деңнеп, түңнеп, оларның иштинден кол болгаш чугула чүүлдерни тып, тайылбырлап билиринге чаңчыктырары.

11-ги класстың чедип алыр мергежилдери болгаш чаңчылдары:

- 5-9 класстарга өөрөнгөн орфограммаларны, пунктограммаларны тывар, бижик демдектерин салганын бадыткап шыдаар;
- сөс каттыжыышкынының болгаш бөдүүн домактың янзыларын тодарадып шыдаар, синтаксистиг сайгарылганы кылып, нарынчылтынган домактарга болгаш нарын домактарның кезектеринге бижик демдектерин салып билер;
- нарын синтаксистиг конструкцияларны сайгарар, оларның аразында харылзаазын көргүзөр схема-шыйыглар кылып, тайылбырлап билер.; янзы-бүрү хевирлерлиг

нарын домактарны тургузар, сайгарар болгаш оларга бижик демдектерин шын салып, тайылбырлап билир;

- өске кижиниң чугаазын дамчыдар аргаларын ылгап шыдаар, аас болгаш бижимел чугаага шын ажыглап, бижик демдектерин салып билир.

Немелде материалдар:

1. Доржу К.Б. Амгы тыва литературлуг дылга мергежилгелер. Кызыл – 2003.
2. Март-оол К.Б. 5-9 класстарга тыва дылды башкылаарынын методиказы. Кызыл – 2001.
3. Ойдан-оол А.К., Ооржак М.Ч., Ооржак С.Т-С. Диктантылар чыындызы, 5-9 класстарга. Кызыл – 2003.
4. Сувандии Н.Д. Тыва дылдын практикунга мергежилгелер. Кызыл – 2003.
5. Тыва дыл. Башкы училищезинин сургуулдарынга болгаш эге класстар башкыларынга өөредилге ному. Кызыл – 1993.
6. Тыва орфографиянын болгаш пунктуациянын дүрүмнери. Кызыл – 2001.
7. Тыва дыл талазы-биле эртем-методиктиг статьялар.

Словарьлар:

1. Татаринцев Б.И. Этимологический словарь тувинского языка. Том 1 (А-Б). - Новосибирск: Наука, 2002.
2. Татаринцев Б.И. Этимологический словарь тувинского языка. Том II. (Д, Е, И, Й). - Новосибирск: Наука, 2003.
3. Татаринцев Б.И. Этимологический словарь тувинского языка. Том III. (К, Л). - Новосибирск: Наука, 2004.
4. Татаринцев Б.И. Этимологический словарь тувинского языка. Том IV. (М, Н, О, Ө, П). - Новосибирск: Наука, 2008.
5. Ожегов С.И. Толковый словарь русского языка. - М.: Русский язык, 1988.
6. Тыва дылдың тайылбыр словары. Том 1. (А-Й). - Новосибирск: Наука, 2003.
7. Тыва дылдың тайылбыр словары. Том 1. (К, М). - Новосибирск: Наука, 2004
8. Тыва-орус словарь. – М.: Сов. энциклопедия, 1968.
9. Орус-тыва словарь. – М: Куруненин даштыкы болгаш национал словарьлар ундурер парлалга чери, 1953.
10. Орус-тыва словарь. – М: «Русский язык», 1980.
11. Краткий русско-тувинский словарь. – Кызыл, 1994.

11 класс

№	№	Кичээлдин темазы	Шагы	Кичээлге шингээдир кол аргалар	Бажыңга онаалга	План ёзугаар	Херек кырында
		1-ги чартык чыл					
1	1	Кирилде кичээл. Дыл эртеми болгаш ооң бөлүктери.	1	Дылдың бөлүктериниң дугайында уругларның билиин системажыдары.	Конспектини номчуур. Бердинген айтырыгларга харыылаар.		
2-3	2-3	Тыва дылды шинчилеп келгениниң кыска төөгүзү.	2	Тыва дылды шинчилеп келгениниң төөгүзүн үе-чадаларын билип алыры.	Конспектини номчуур.		
4-6	4-6	Шын бижилгениң берге таварылгалары.	3	Шын бижилгениң дүрүмнерин сактып алыры, чижектерге бадыткап билири.	Шын бижилге дүрүмнерин катаптаар. Мергежилге 3, айтырыгларга харыылаар (ар.181).		
7	7	Хыналда диктант «Аян чорукчулар»	1	Өөреникчилерниң билиин хынаары.	Сөс тургузуу-биле сайгарылга: өөредери, үш-үдүрүм, аъттарлыг.		
8	8	Харылзаалыг чугаа сайзырадылгазы Чогаадыг «Баштайгы башкымның овурухевири».	1	Бодалды чечен сөстүн дузазы, уран-чечен аргалар-биле илередири.	План ёзугаар ажылдаар.		
9-11	9-11	Тыва орфографияның үндезиннери.	3	Орфографияның принциптери, тыва орфографияның кол принциви.	Мергежилге 30 (ар.190).		
12	12	Сөзүглел-биле ажыл	1	Шын бижилгеге хамаарыштыр	Шын бижилгенин		

				даалгалар	дүрүмнерин катаптаар.		
13	13	Частырыглар-биле ажыл	1	Частырыглар- биле ажылда чорудары.	Сөс тургузуу- биле сайгарылганы кылыр		
14- 15	14- 15	Дефистеп бижиир нарын сөстөр.	2	Нарын сөстөрнүн шын бижилгезин сактып алыры, тургустунар аргаларын тодарадып билири.	Чечен чогаалдан дефистеп бижиир 6 сөстөрдөн ушта бижээш, моделин тургузар.		
16- 17	16- 17	Сөс каттыжыышкыны.	2	Сөс каттыжыышкыны нын хевирлерин, модельдерин тодарадып билири.	Бердинген сөс каттыжыышк ыннарын тургузуу-биле сайгарар, бөлүүн тодарадыр.		
18	18	Сөзүглел-биле ажыл «Аңгыр оолдары»	1	Өөреникчилернин билиин быжыглаары, системажыдары..	Бердинген модельдер ёзугаар сөс каттыжыышк ыннарын тургузар.		
19	19	Хыналда диктант	1	Өөреникчилернин билиин хынаары.	Шын бижилгенин дүрүмнерин катаптаар.		
20- 21	20- 21	Бөдүүн домак	2	Бөдүүн домак дугайында билиин быжыглаар, системажыдар.	1.Мергежилге 37 (ар.197). 2. Домактын синтаксис- морфологтуг сайгарылгазы.		
22	22	Харылзаалыг чугаа сайзырадылгазы. Чогаадыг «Кышкы эртен»	1	Бодалды чечен сөстүн дузазы, уран-чечен аргалар-биле	Бердинген сөстөр-биле домактар чогаадыр.		

				илередири.			
23	23	Домактың чугула кежигүннери	1	Бөдүүн домак тың чугула кежигүннери дугайында билиин быжыглаар, илереттинер хевирлери.	Бердинген домактың синтаксистиг сайгарылгазы н кылыр. Ар.197.		
24- 25	24- 25	Домактың ийиги черге кезигүннери	2	Бөдүүн домактың ийиги черге кежигүннериниң дугайында билиин быжыглаар, илереттинер хевирлери.	1.Мергежилге 45 (ар.204). 2. Бердинген домактын синтаксис- морфологтуг сайгарылгазы н кылыр.		
26	26	Грамматиктиг сайгарылга кичээли	1	Бөдүүн домактың кежигүннериниң дугайында билиин быжыглаар, системажыдар.	Катаптаар.		
27- 28	27- 28	Бөдүүн домактың янзылары	2	Бөдүүн домактың янзыларын тодарадып билири.	Мергежилге 51 (ар.209); 55 (ар. 55).		
29	29	Сөзүглел-биле ажыл	1	Өөреникчилерниң билиин быжыглаары, системажыдары.	Сөс тургузуу- биле сайгарылганы кылыр.		
30- 31	30- 31	Нарынчылтынган домактар	2	Бөдүүн домактың нарынчылтынар хевирлери дугайында билиин быжыглаар.	Мергежилге 70 (ар.219).		
32	32	Бирги чартык чылдын хыналда диктантызы	1	Өөреникчилерниң билиин хынаары.			
		2-ги чартык чыл					
1-2	33- 34	Нарын домак, ооң хевирлери.	2	Нарын домактың хевирлерин тодарадып	Бердинген сөстөрни морфемаларга		

				билири.	чарар: төрүттүнгенин иң, чаяттыңан, бижиттинер.		
3	35	Чугаа сайзырадылгазынын кичээли «Амгы үениң аныяк кижизи (школачызы) кандыг болур ужурлугул?»	1	Кирилде болгаш аян сөстөрүн аас болгаш бижимел чугаага ажыглаар.	Кирилде сөстөр болгаш домактар кирген 2-2 домактар чогаадыр.		
4-6	36-38	Чагырышпаан нарын домак.	3	Чагырышпаан нарын домактың кезектери, предикаттыг төптөри, холбажыр аргалары.	Домактың синтаксис-морфологтуг сайгарылгазын кылыр.		
7-9	39-41	Чагырышкан нарын домак.	3	Чагырышкан нарын домактың кезектери, предикаттыг төптөри, холбажыр аргалары.	Мергежилге 75 (ар.225).		
10	42	Грамматиктиг сайгарылга кичээли.	1	Нарын домактың синтаксистиг сайгарылгазы болгаш хевирлерин тодарадып билири.	Сөзүглелден үениң тайылбыр домактарын тыпкаш, холбаазын, айтырыын тодарадыр (ар.228).		
11	43	Хыналда ажыл	1	Өөреникчилернин билиин хынаары.	Тайылбыр домактарның хевирлерин катаптаар		
12-14	44-46	Нарын синтаксистиг конструкция.	3	НСК-ның кезектерин, предикаттыг төптөрин, холбажыр	Мергежилге 90 (ар.235).		

				аргаларын тодарадып билири.			
15-16	47-48	Өске кижиниң чугаазын дамчыдар аргалар.	2	Өске кижиниң чугаазын дамчыдар аргаларны билип алыры.	Чечен чогаалдан 3 цитата ушта бижип эkkээр.		
17-19	49-51	Пунктуация.	3	Бижик демдектериниң онзагайлары.	Карточка-биле ажыл: бижик демдектерин салганын тайылбырлаар .		
20	52	Хыналда ажыл	1	Өөреникчилерниң билиин хынаары.	Дүрүмнерни катаптаар.		
21-22	53-54	Сөзүглел дугайында билиг.	2	Сөзүглел дугайында билиг, ооң ылгавыр демдектери.	Мергежилге 97 (ар.243).		
23	55	Абзац.	1	Абзац дугайында билиг, кезектери.	Мергежилге 100 (ар.245).		
24-26	56-58	Бижимел чугааның янзылары.	3	Бижимел чугааның янзыларының дугайында билиг, ооң хевирлери.	Айтырыглар болгаш онаалгалар (бижимел-биле күүседир, ар.250).		
27-29	59-61	Чугааның стильдери.	3	Дылдың стильдери дугайында билиин быжыглаар.	Мергежилге 123 (ар.260).		
30-31	62-63	Эдертиг.	2	Литературлуг дылга созуглелди тургузары	Шын бижилгенин дүрүмнерин катаптаар.		
32-33	64-65	Чугаа сайзырадылганынын кичээли. Чогаадыг «Тыва дыл	2	Дылдың стильдери дугайында билиин	Дүрүмнерни катаптаар.		

		дугайында мээң бодалым».		быжыглаар.			
34	66	«Тыва дыл делегейинче аян чорук»	1	Өөреникчилерниң билиин катаптаары.	Кыска хемчээлдиг чогаадыг «Мээң келир үем»		
35	67	Хыналда диктант.	1	Өөреникчилерниң билиин хынаары.			
36	68	Түңнел кичээл.	1				